

Uitwerkingskader Visstand

hoogheemraadschap
Hollands
Noorderkwartier

Rapport behorend bij de
gelijknamige website

Inhoud

1. Inleiding.....	3
2. Wetten, regelgeving en beleid.....	4
3. Schoon en gezond water	8
3.1 Helder of troebel water	9
3.2 Ecologische Sleutelfactoren.....	12
3.3 Beheer en inrichting van het watersysteem	13
4. Visplan nieuwe stijl.....	16
5. Kader	18
5.1 Uitzet en onttrekking van vis.....	19
5.2 Soortspecifiek kader voor uitzet en onttrekking van vis	21
5.3 Toegankelijkheid gebieden.....	25
5.4 Overig kader.....	25
5.5 Toekennen nieuwe visrechten	26
6. Begrippen, afkortingen en bronvermelding	27
6.1 Begrippen	27
6.2 Afkortingen.....	30
6.3 Bronnen	30
Bijlage 1 Proces visplan	31
Bijlage 2 Toelichting op de kaartlagen van de website.....	33

Scan de QR-code om
naar de bijbehorende
website te gaan

1. Inleiding

Voor u ligt het rapport **Uitwerkingskader visstand**. Dit rapport is een uitwerking van de Kadernota vis. Het vormt samen met de bijbehorende website '[Uitwerkingskader visstand](#)', het kader voor visstandbeheer in het werkgebied van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Het uitwerkingskader is met name belangrijk voor visrechthebbenden: de beroepsvissers en hengelsportverenigingen. De visrechthebbenden moeten namelijk een visplan maken als zij vis uitzetten of onttrekken. Dit uitwerkingskader geeft daarvoor het kader vanuit de waterbeheerder.

Het waterschap en visstand

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) is als overheid onder andere verantwoordelijk voor de goede waterkwaliteit in haar beheergebied. Onderdeel daarvan is de zorg voor een goede visstand. Onder waterkwaliteit wordt namelijk zowel de chemische als de ecologische waterkwaliteit verstaan. En de vis is een belangrijk onderdeel van het leven onder water.

Er zijn verschillende manieren om te sturen op een gezonde visstand, bijvoorbeeld met de inrichting van het watersysteem (natuurvriendelijke oevers), aanleg van visverbindingen (vispassages) en het uitzetten en onttrekken van vis.

En de vissers?

Naast het hoogheemraadschap hebben ook de visrechthebbenden zeggenschap over de visstand. Dat is zo geregeld in de Visserijwet uit 1963. Met de komst van de Europese Kaderrichtlijn Water (2000) leverden de verschillende verantwoordelijkheden van waterbeheerder en visrechthebbende soms misverstanden op. Daarom is in 2005 de 'Adviesnota beleid waterbeheer-visstandbeheer' opgesteld; een gezamenlijke nota van sportvisserij, beroepsvisserij en de

waterschappen. De belangrijkste conclusie uit deze adviesnota is dat het visstandbeheer onderdeel is van het waterbeheer en dat de waterbeheerder daarmee verantwoordelijk is voor het visstandbeheer.

Opzet

Zoals gezegd bestaat het Uitwerkingskader visstand uit twee delen die onlosmakelijk verbonden zijn: dit rapport en een website. De website geeft specifieke informatie per KRW-gebied: waar zijn welke doelen en kaders van kracht. U treft daar gebiedsgerichte informatie over de visstand, ecologische doelstellingen, aanwezige habitat en vispassages, visrechtsituatie, etc. Ook wordt elk onderdeel kort toegelicht in een pop-up. Tevens is op de website te zien waar HHNK visrechten uitgeeft. Voor vissers en andere partners is de website een belangrijk naslagwerk.

Dit rapport geeft in hoofdstuk 5 de algemene kaders aan voor het visstandbeheer. In de aanloop daar naartoe krijgt u toelichting op: de regelgeving en verantwoordelijkheden (hoofdstuk 2), de principes van schoon en gezond water (hoofdstuk 3) en wat er wordt bedoeld met het visplan nieuwe stijl (hoofdstuk 4).

2. Wetten, regelgeving en beleid

In de Kadernota vis staat beschreven hoe HHNK betrokken is bij visstandbeheer en wat hiervoor de juridische basis is. In het kort komt het erop neer dat HHNK als overheid de verantwoordelijkheid heeft voor de waterkwaliteit en de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water. Dit is geregeld in de Waterwet. Daarnaast is er de Visserijwet, die de verantwoordelijkheden van de visserij regelt. Voor een goed begrip worden enkele cruciale onderdelen nader uitgelegd in dit hoofdstuk.

Adviesnota

Met de komst van de Kaderrichtlijn Water (KRW) kregen waterbeheerders een nadrukkelijker rol in het visstandbeheer. Daardoor ontstond discussie over verantwoordelijkheden tussen visrechthebbenden en waterbeheerders. De Visserijwet kent namelijk bevoegdheden en verantwoordelijkheden toe aan de visrechthebbenden, zodat deze beheermaatregelen kan en mag treffen om de visserij zo optimaal mogelijk op de eigen wensen af te stemmen. Daarom is in 2005 de 'Adviesnota beleid waterbeheer-visstandbeheer' opgesteld waarin de rechten en plichten uit de Visserijwet in perspectief van de waterkwaliteitsdoelen worden gezet. Deze adviesnota is een gezamenlijk document van de koepelorganisaties van sportvisserij, beroepsvisserij en de waterschappen. Dit document is leidend voor de rolopvatting van HHNK bij visstandbeheer.

De landelijke adviesnota is een gezamenlijk document van sportvisserij, beroepsvisserij en de waterschappen.

In de adviesnota wordt onderscheid gemaakt tussen waterbeheer, visstandbeheer en visserijbeheer. Kort gezegd betekent dit:

- Waterbeheer: gericht op het beperken van wateroverlast en tekort en het bevorderen van schoon en gezond water
- Visstandbeheer: gericht op het bereiken van een bepaalde visstand in een omschreven watersysteem
- Visserijbeheer: gericht op het optimaliseren van de visserij

De belangrijkste conclusie uit de adviesnota is dat het visstandbeheer onderdeel is van het waterbeheer en dat het hoogheemraadschap daarmee verantwoordelijk is voor het visstandbeheer. Dit staat weergegeven in onderstaand schema. De cirkels overlappen elkaar gedeeltelijk. Dat betekent dat samenwerking tussen visrechthebbenden en het hoogheemraadschap noodzakelijk is voor een goed visstandbeheer. Het hoogheemraadschap stelt daarbij de kaders vanuit de verantwoordelijkheid voor het waterbeheer (dit uitwerkingskader) en de visrechthebbenden geven invulling vanuit het visserijbeheer (een visplan).

Figuur 1: Relatie waterbeheer - visstandbeheer - visserijbeheer

- Wet- en regelgeving (publiekrecht)
- Beleid
- Advies
- Overeenkomsten (privaatrecht)

Figuur 2: Schematische weergave wet- en regelgeving en beleid

Kadernota vis

In december 2022 heeft HHNK de Kadernota vis vastgesteld. Deze richt zich op de verbinding van de visserij met beleid van het hoogheemraadschap. Kern van de Kadernota vis is dat HHNK gericht is op samenwerking met de visserij. In die samenwerking maakt HHNK zich sterk voor een goede waterkwaliteit, waarbij met name de Kaderrichtlijn Water leidend is. Tot slot zet HHNK zich - als eigenaar van zo'n veertig procent van de wateren in het werkgebied - in voor toekomstbestendig visrechtverhuur. Het Uitwerkingskader visstand is een uitwerking van de Kadernota vis.

Visrechtovereenkomsten

Vanuit de rol van grondeigenaar geeft HHNK visrechten uit in de vorm van huurovereenkomsten. Dit zijn privaatrechtelijke overeenkomsten die in zekere zin los staan van de publiekrechtelijke taken van het hoogheemraadschap. Ook in de visrechtovereenkomsten wordt een actueel visplan verplicht gesteld wanneer de visrechthebbende vis wil uitzetten of onttrekken.

Waterschapsverordening (voorheen Keur)¹

Tot slot behoeft de Waterschapsverordening een nadere uitleg. Dit is de regionale verordening van HHNK, waarin regels worden gesteld voor het waterbeheer.

De voorwaarde voor het opstellen van een visplan is dus niet alleen van toepassing op de wateren waar HHNK visrechten uitgeeft, maar ook daarbuiten.

De Waterschapsverordening is van kracht voor het gehele werkgebied van HHNK. In de Waterschapsverordening is onder andere bepaald dat uitzet en onttrekking van vis alleen is toegestaan "in overeenstemming met een door HHNK goedgekeurd visplan of anderszins schriftelijk vastgelegde afspraken ondertekend met of namens het bestuur van het hoogheemraadschap". De voorwaarde voor het opstellen van een visplan is dus niet alleen van toepassing op de wateren waar HHNK visrechten uitgeeft, maar ook daarbuiten. Het maken van een visplan is de verantwoordelijkheid van de visrechthebbende(n). HHNK toetst een visplan aan de doelstellingen uit de KRW en aan het beleid van het hoogheemraadschap, inclusief het Uitwerkingskader visstand. Voorwaarde is tevens een positief advies over het visplan van de Visstandbeheercommissie Hollands Noorderkwartier. De visplannen worden nader toegelicht in hoofdstuk 4.

¹ De Waterschapsverordening is sinds 1-1-2024 de opvolger van de Keur. Ook in de Keur was een visplan verplicht bij uitzet en onttrekking van vis.

“

Of een water een helder of troebel karakter heeft wordt beïnvloed door een aantal factoren.

3. Schoon en gezond water

Je hoort vissers vaak met waardering en soms met weemoed praten over 'dik water'. Daarmee wordt dan voedselrijk water met weinig doorzicht en veel vis bedoeld. Het water in het gebied van Hollands Noorderkwartier is vaak 'dik', met een gemiddelde visstand van 300 kg per hectare. De visstand kent echter weinig diversiteit. Voor de waterkwaliteit is dik water niet gunstig.

Sinds de jaren zeventig werken waterbeheerders daarom aan het terugdringen van voedingsstoffen (nutriënten, stikstof, fosfor) in het water. Doel is het vergroten van het doorzicht in het water en het stimuleren van (variatie in) plantengroei. Tussen die planten kunnen waterdiertjes en ook vissen schuilen, foerageren of hun eitjes afzetten. Met de komst van de KRW in 2000, kreeg deze inzet van waterbeheerders een extra impuls. Werken aan de waterkwaliteit was niet langer een mooi streven, maar er werden duidelijke doelen en verplichtingen aan verbonden. Het gaat daarbij enerzijds over de chemische samenstelling en anderzijds over de ecologische kwaliteit, waar de vis een onlosmakelijk onderdeel van is. De KRW-doelen zijn daarom leidend voor het visstandbeheer. Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de KRW-principes.

3.1 Helder of troebel water

Bij de doelstelling van de KRW voor 'schoon en gezond water' wordt vrijwel meteen gedacht aan helder water. In

een aantal KRW-gebieden streeft HHNK dit na, maar het hoogheemraadschap erkent ook dat dit in andere gebieden (op korte termijn) niet haalbaar is. Deze gebieden houden een troebele toestand van het water als gevolg van de aard en historie van het gebied (oude zeebodem), de bodemgesteldheid en de nutriëntenbelasting, met name uit de ondergrond. Of een water een helder of troebel karakter heeft wordt beïnvloed door een aantal factoren, ook wel variabelen genoemd.

Nutriënten

De aanwezigheid van de nutriënten (voedingsstoffen) stikstof en fosfor is een belangrijke factor. Stikstof en fosfor zijn van nature altijd in bepaalde mate in het water aanwezig.

Weinig

Als er weinig voedingsstoffen in het water aanwezig zijn, zoals bijvoorbeeld in de duinwateren, dan zijn er weinig algen in het water. Hierdoor valt er veel licht op de bodem waardoor waterplanten de kans krijgen om te groeien. Bij een heldere plantenrijke situatie hoort een gevarieerde visstand met roof- en prooivissen als snoek, ruisvoorn, kroeskarper en zeelt. Ook andere

soorten kunnen in dit watertype voorkomen. Voorbeelden zijn: kleine modderkruiper, bittervoorn, driedoornige stekelbaars, vetje, juveniele karper en aal. Dit worden begeleidende soorten genoemd.

(Te)veel

Er kunnen ook te veel voedingsstoffen in het water zitten, bijvoorbeeld door bemesting van het land (afspoeling), uitstoot van buitenaf (depositie) of nalevering vanuit de ondergrond. Een overmaat aan voedingsstoffen heeft uiteindelijk meestal een negatief effect op de waterkwaliteit. Dat kan op verschillende manieren tot uiting komen.

- **Troebel water:** Als er veel voedingsstoffen in het water zitten kan er te veel algengroei ontstaan. Het water wordt dan troebel. Daardoor komt er onvoldoende licht op de bodem en krijgen waterplanten geen kans om te groeien. Bij deze troebele situatie hoort een visstand met vissen die hun voedsel in de bodem zoeken, zoals brasem en karper. De snoekbaars is een roofvis die aangepast is om te jagen in troebele omstandigheden. Begeleidende soorten van troebel water zijn o.a.: blankvoorn, kolblei, pos en aal.
- **Kroosdek:** In een voedselrijke situatie is het ook mogelijk dat er kroosdekken ontstaan. Door het afschermen van het zonlicht is het

water onder kroos soms kraakhelder en krijgen algen geen kans. Doordat er geen fotosynthese meer kan plaatsvinden, ontbreekt het vaak aan zuurstof. Zo'n zuurstofarme situatie is funest voor al het onderwaterleven en wordt zichtbaar in de vorm van dode vis.

- **Woekering waterplanten:** Tot slot is het mogelijk dat waterplanten gaan woekeren in een voedselrijke situatie waar het water deels helder is. Woekering van waterplanten leidt tot tijdelijke zuurstofdips, met name aan het einde van de nacht. Dan verbruiken de planten namelijk zuurstof in plaats van het aan te maken (fotosynthese).

De aanwezigheid, of juist afwezigheid, van waterplanten en vissoorten is bepalend voor de mate van helderheid. Zo zorgen bodemwoelende vissen er bijvoorbeeld voor dat water troebel blijft, door het opwoelen van sediment. De omwoeling van de waterbodem zorgt ervoor dat er nog meer nutriënten in het water komen, dat waterplanten niet kunnen kiemen en dat er naast algen ook sediment deeltjes in het water komen zodat het nog troebeler wordt. Zo houden bodemwoelende vissen hun leefomgeving (troebel water) in stand. Als er anderzijds veel waterplanten in een watersysteem aanwezig zijn, dan nemen deze waterplanten de nutriënten op voordat algenbloei kan ontstaan. Daarnaast staat

het water tussen de waterplanten nagenoeg stil zodat sedimentdeeltjes kunnen bezinken. Dit leidt tot helder water waarop de visstand zich na verloop van tijd kan aanpassen. Zo is in deze wateren de snoek te vinden, een zichtjager die afhankelijk is van een goed doorzicht. Op zijn beurt houdt een gezonde snoekpopulatie de aanwas van jonge karperachtigen in de hand. Zo houdt ook een gezond helder watersysteem zichzelf in stand via een aantal zelfregulerende mechanismen.

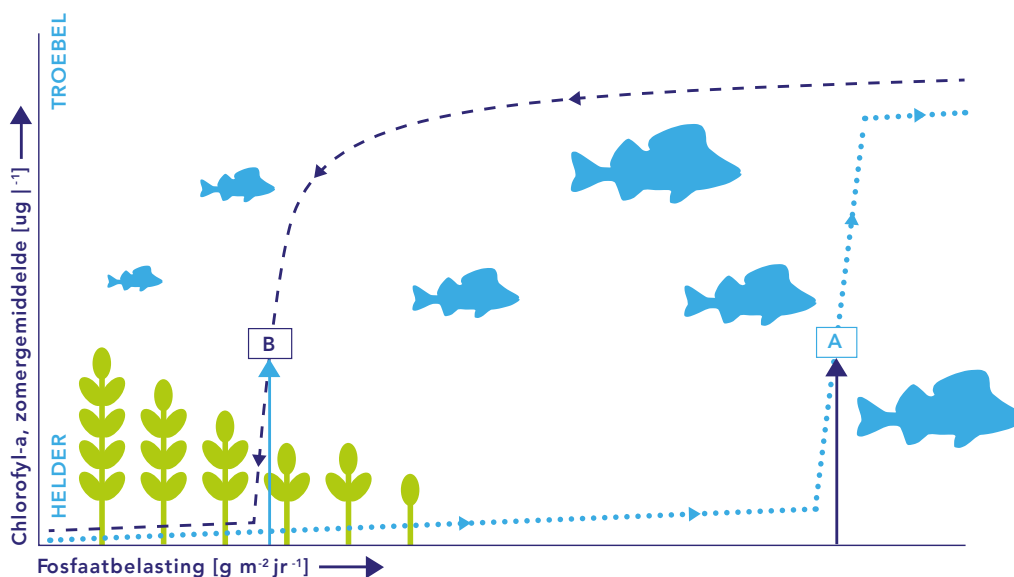
Van helder naar troebel en weer terug

De troebele en heldere toestand worden ook wel *alternatieve stabiele toestanden* genoemd. Eenmaal in een van deze twee toestanden kan een systeem veel hebben en zal het niet zomaar veranderen. Een helder watersysteem vormt

de basis voor een gevarieerde plantengroei. Deze planten nemen voedingstoffen snel op zodat algen geen kans krijgen. Op die manier kan een helder watersysteem toch relatief veel voedingstoffen aan en kan de plantengroei uitbundig worden. Er is echter een kritische grens waarbij een watersysteem omslaat naar een troebel systeem. Alle meren, sloten en kanalen hebben individuele kenmerken en de belasting zal voor elk water verschillen. De kritische grens tussen een helder en troebel systeem wordt bepaald door meerdere factoren. Met computermodellen kan berekend worden waar die grens ligt. Met die modellen kan ook berekend worden tot hoever de hoeveelheid stikstof en fosfor in het water teruggebracht moet worden voordat het water weer helder wordt.

Alternatieve stabiele toestanden en kritische grenzen

Er worden twee kritische grenzen onderscheiden, A (bovengrens) geeft de omslag weer van een helder naar een troebel systeem, B (ondergrens) van troebel naar helder. Onderstaande figuur geeft dat schematisch weer. In het kort geeft deze figuur aan dat een helder water relatief veel nutriënten kan hebben voordat het omslaat naar troebel (A). Anderzijds moet je de belasting weer relatief ver terugdringen voordat het omslaat naar helder (B).

Figuur 3: Alternatieve stabiele toestanden en kritische grenzen

3.2 Ecologische Sleutelfactoren

Naast de voedselrijkheid en doorzicht van het water, zijn ook andere factoren van invloed op de waterkwaliteit en de mogelijkheden om deze te verbeteren. Ter voorbereiding op het KRW-maatregelenpakket 2022-2027 heeft HHNK voor elk KRW-gebied een analyse gemaakt van het watersysteem. Dit aan de hand van de 'Ecologische Sleutelfactoren' van de Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer (STOWA). Aan de hand van de Ecologische Sleutelfactoren kan de toestand van een waterlichaam geanalyseerd worden en kunnen voorstellen gedaan worden voor verbetering. Zo kan bijvoorbeeld het aanbrengen van ondiepe zones en natuurvriendelijke oevers goed zijn voor waterplanten en de visstand. Hier is het lichtklimaat namelijk gunstiger voor de ontwikkeling van waterplanten. Ondiep water warmt in het voorjaar bovendien sneller op. Dat

is goed voor de ontwikkeling van vissenkuit. Voor iedere sleutelfactor is er per gebied beoordeeld of er al dan niet sprake is van een knelpunt voor de waterkwaliteit. De watersysteemanalyse legde de basis voor het KRW-maatregelenpakket 2022-2027.

Het onderstaand figuur geeft per sleutelfactor het belangrijkste knelpunt aan en noemt enkele voorbeelden van maatregelen.

3.3 Beheer en inrichting van het watersysteem

Bij het beheer en de inrichting van het watersysteem neemt HHNK diverse maatregelen die bevorderlijk zijn voor een goede ecologische waterkwaliteit. De belangrijkste maatregelen die effect hebben op de visstand staan op de volgende pagina's nader uitgewerkt.

	ESF	omschrijving	belangrijkste knelpunt	mogelijke maatregelen (niet uitputtend)
	1	Productiviteit water	externe belasting met nutriënten te hoog	bron: sanering bronnen, omleiden waterstromen systeem: doorspoelen, verondiepen intern: visstandbeheer
	2	Lichtklimaat	onvoldoende licht voor plantengroei	algen: beperken externe+interne belasting overig: baggeren, beperken afstroming, inwaaien, ontwikkelen vegetatie
	3	Productiviteit bodem	interne belasting met nutriënten te hoog	baggeren, afdekken met zand, binden fosfaat
	4	Habitat-geschiktheid	fysieke habitat of samenstelling water ongeschikt	fysiek: aanleg habitats, beheer, connectiviteit samenstelling water: herstel hydrologie
	5	Verspreiding	connectiviteit onvoldoende	aanleg vispassages, verbindingzones, stapstenen
	6	Verwijdering	intensiteit en frequentie van beheer	toename areaal oever en waterplanten door: benutten overruimte, aanpassen methode en frequentie beheer waar mogelijk
	7	Organische belasting	verstoorde zuurstofhuishouding	bron: saneren bronnen effect: doorspoelen
	8	Toxiciteit	giftige stoffen voor planten en dieren	bron: saneren bronnen

Figuur 4: Ecologische sleutelfactoren (Nico Jaarsma E&F).

Beheer en onderhoud

Waterplanten vormen een belangrijk leefgebied (habitat) voor veel vissoorten. Zij gebruiken waterplanten bijvoorbeeld om in te schuilen, eitjes af te zetten en om voedsel te zoeken. Te veel begroeiing kan echter de aan- en afvoer van water in de weg zitten. Van oudsher waren waterschappen gericht op de aan- en afvoerfunctie van het water. In het verleden zijn veel watergangen op basis van deze functie gedimensioneerd. Daarom moest het water zoveel mogelijk vrij zijn van waterplanten, zeker in het najaar. Inmiddels zoeken waterschappen meer de balans tussen aan- en afvoer en de ecologische waterkwaliteit. Om voldoende aan- en afvoercapaciteit te garanderen worden de waterplanten in veel wateren één tot twee keer per jaar gemaaid; in het najaar en zo nodig ook in de zomer. Daar waar het water breed genoeg is, kan meer beplanting blijven staan. Als er 's zomer wordt gemaaid, dan gebeurt dat zodanig dat het effect op de biodiversiteit zo klein mogelijk is.

Dan wordt er liefst alleen in het midden van de watergang gemaaid, om de planten (en vissen!) in de oeverzone met rust te laten.

Aandachtsgebieden vissterfte

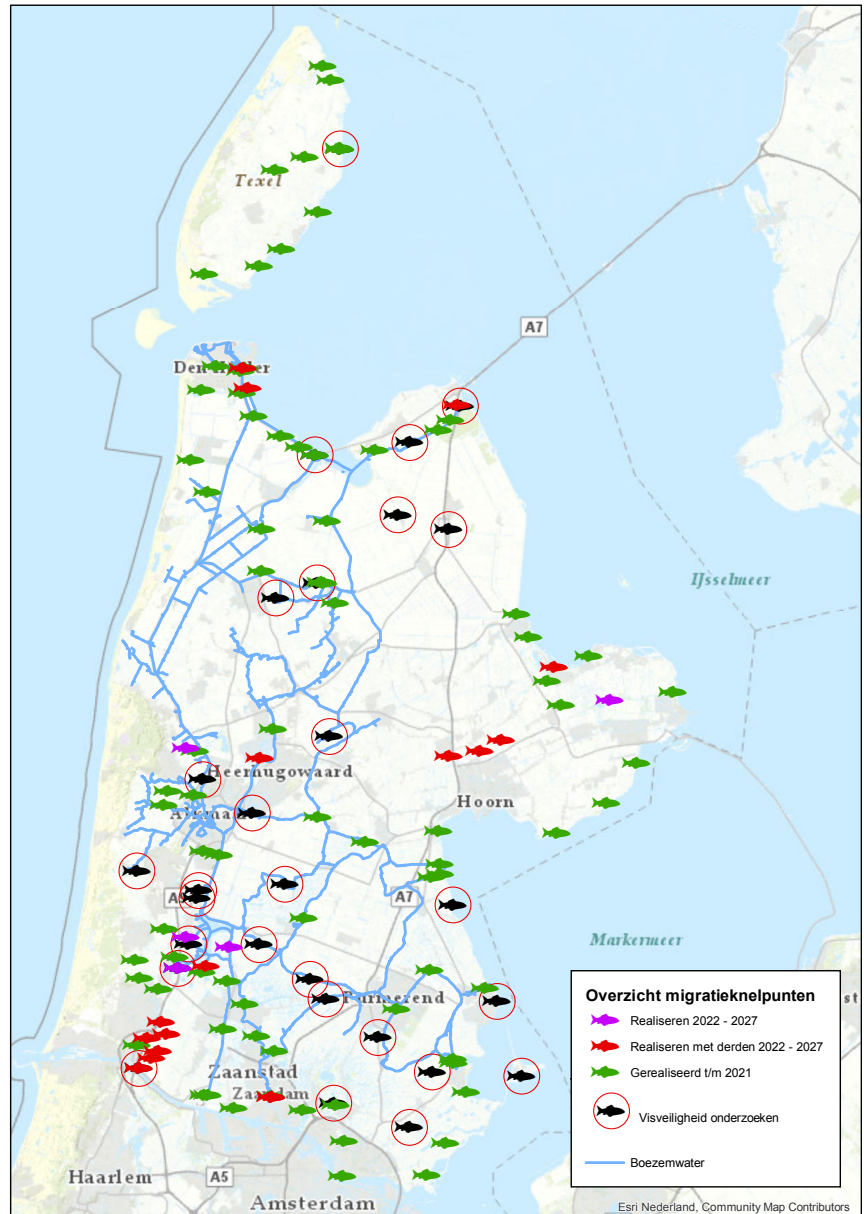
Hoewel we dit zo veel mogelijk proberen te beperken, is het bij het uitvoeren van maaierwerkzaamheden niet altijd te voorkomen dat er vissterfte optreedt. Daar waar veel vissterfte voorkomt, al dan niet als gevolg van maaierwerkzaamheden, is vaak structureel iets aan de hand met het watersysteem. Dan is er bijvoorbeeld te weinig doorstroming in het water of is de waterdiepte onvoldoende in combinatie met voedselrijk water en algenbloei. Soms is er sprake van een onnatuurlijk hoog visbestand waardoor vissen kwetsbaarder zijn in dit soort situaties. HHNK spant zich in om onnatuurlijke vissterfte te verkleinen en spreekt aannemers hierop aan. Ter ondersteuning daaraan is onderstaande infographic gemaakt voor aannemers.

Figuur 5: Infographic visvriendelijk maaien HHNK.

“

Onder vismigratievoorzieningen verstaan we vispassages, visvriendelijke pompen en aangepast beheer van kunstwerken zoals schutsluizen.

Figuur 6: Overzicht vismigratievoorzieningen

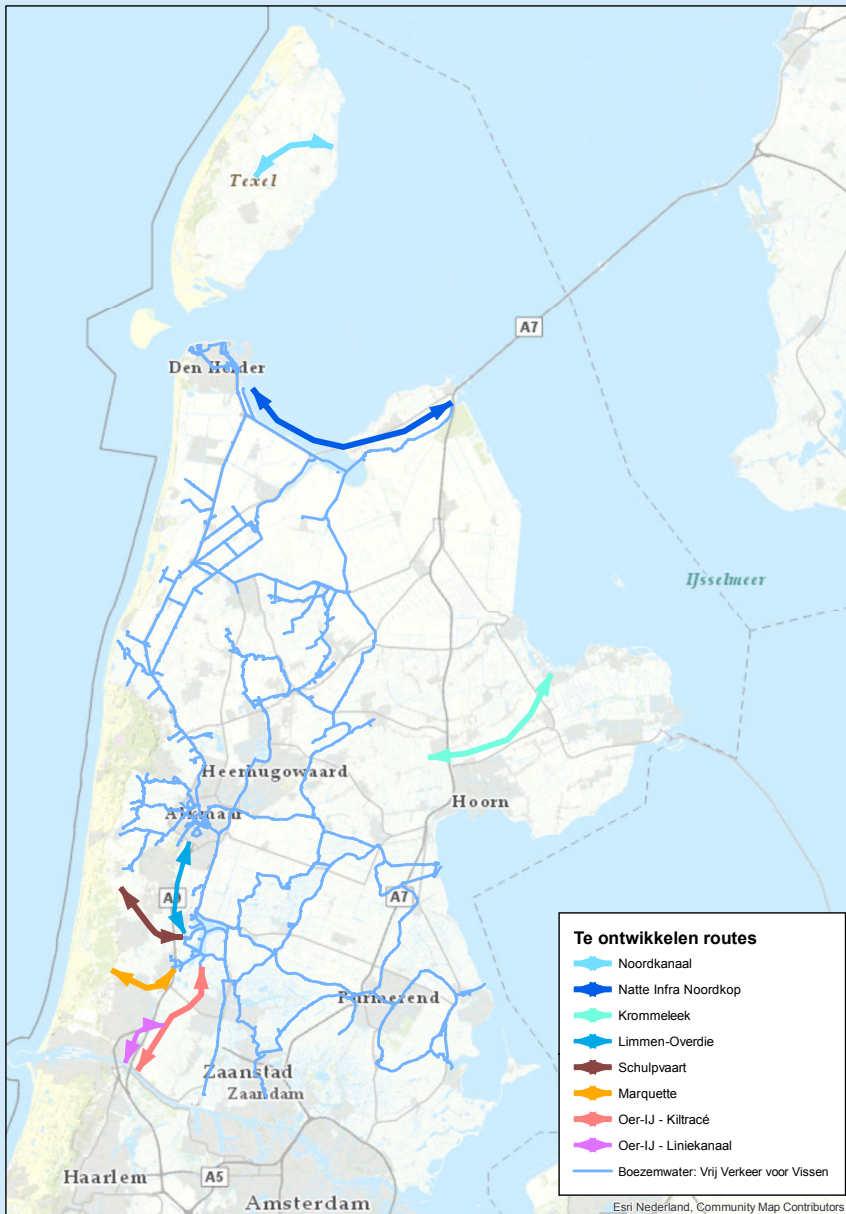
Natuurvriendelijke oevers

Naast het maaionderhoud, zijn er ook gebieden die speciaal zijn aangelegd als vishabitat. Dit zijn bijvoorbeeld natuurvriendelijke oevers. Natuurvriendelijke oevers hebben een flauw talud (geleidelijke overgang tussen land en water) en bieden een variatie van natte en droge omstandigheden. Daarmee zijn ze een prettige leefomgeving voor allerlei planten en dieren. Hier staat de biodiversiteit voorop. Tot en met 2021 zijn er in vanuit het KRW-programma al circa 275

kilometers aan natuurvriendelijke oevers aangelegd. In de periode 2022 - 2027 is het plan om minimaal nog eens 75 kilometers aan te leggen samen met de provincie, gemeenten en terreinbeheerders.

Vismigratievoorzieningen

Onder vismigratievoorzieningen verstaan we alle maatregelen die genomen worden ten behoeve van vismigratie. Dit zijn: vispassages, visvriendelijke pompen en aangepast beheer van kunst-

Figuur 7: Te ontwikkelen routes voor vismigratie

“
In Hollands
Noorderkwartier
zijn inmiddels
meer dan tachtig
vismigratie-
voorzieningen
aangelegd.

werken zoals schutsluizen. Hier wordt niet alleen op ingezet vanuit de KRW, maar ook vanuit andere wet- en regelgeving, zoals de Benelux beschikking inzake vrije vismigratie en de Nationale en Europese Aalbeheerplannen. In Hollands Noorderkwartier zijn inmiddels meer dan tachtig vismigratievoorzieningen aangelegd. Veel daarvan liggen aan de randen van het beheergebied en ontsluiten grote polders of boezemgebieden met het buitenwater; de eerste stap voor migrerende vissen om ons gebied

binnen te komen. In de periode 2022 – 2027 wordt verder gewerkt aan het oplossen van knelpunten (zie afbeeldingen). Nieuw daarbij is de focus op historische waterverbindingen, waarbij we de samenwerking opzoeken met ruimtelijke ontwikkelingen en recreatieve routes.

Tot slot onderzoeken we de visveiligheid van een aantal bestaande gemalen en gaan, waar dit nodig en haalbaar is, over tot vervanging van de pompen.

4. Visplan nieuwe stijl

De term Visplan roept bij vissers geen goede herinneringen op. Er is in het verleden veel energie gestoken in het maken van omvangrijke plannen, die uiteindelijk onder in de la kwamen te liggen. Dat proces is niet voor herhaling vatbaar. Toch zien wij de visplannen als een goed instrument om afspraken te maken over visstandbeheer en visserij. De visplannen kunnen namelijk een belangrijke schakel zijn tussen het visserijbeheer, het visstandbeheer en het waterbeheer.

Visplannen geven de invulling van de visserij binnen de kaders van het waterbeheer. Samen met de Visstandbeheercommissie Hollands Noorderkwartier (VBC-HNK) is een nieuw format voor een visplan ontwikkeld dat als handvat dient om afspraken te maken.

Doel

Het doel van een visplan is om te komen tot onderlinge afspraken over de visserij. Daarbij wordt toegewerkt naar een verantwoorde visstand en visserijbeheer, die aansluit bij de waterkwaliteitsdoelstellingen uit het KRW-gebied waarvoor het visplan wordt gemaakt.

Verantwoordelijkheid

De Waterschapsverordening stelt dat het hebben van een goedgekeurd visplan verplicht is wanneer men vis wil uitzetten of onttrekken, zie ook hoofdstuk 2. Er is een duidelijk onderscheid gemaakt in verantwoordelijkheden. Het maken van een visplan is de verantwoordelijkheid van een visrechthebbende. Het hoogheemraadschap

geeft de kaders aan vanuit het waterbeheer (dit uitwerkingskader) en toetst het visplan daaraan.

Het ontbreken van een visplan en/of substantieel afwijken van de gemaakte afspraken kan voor HHNK reden zijn tot het opschorten van de verlenging van een visrechtvereenkomst. Het opschorten zal aan de Kamer voor de Binnenvisserij worden voorgelegd. HHNK zal vooraf een waarschuwing afgeven en de gelegenheid geven alsnog met een visplan te komen.

Inhoud

Een visplan heeft in ieder geval betrekking op de vissoorten waarop mag worden gevestigd, in welke hoeveelheden deze mogen worden onttrokken, met welke vistuigen, op welke momenten, op welke locaties, door welke vissers en met inachtneming van welke bijzondere voorwaarden. Ook voornemens tot uitzet van vis dienen te worden opgenomen in een visplan. Afhankelijk

“

De nieuwe visplannen hebben een geldigheid voor de duur van zes jaar.

van de wensen van de visrechthebbenden kan het visplan meer afspraken bevatten.

Omvang

Het visplan nieuwe stijl heeft de omvang van een KRW-gebied. Er is voor deze afbakening gekozen, omdat de link met de waterkwaliteit en de KRW-maatregelen op deze manier goed te leggen is. Bovendien heeft een KRW-gebied een beperkt aantal visrechthebbenden, zodat het proces om te komen tot een visplan overzichtelijker wordt. Enkele KRW-gebieden zijn minder behapbaar, zoals bijvoorbeeld de Schermerboezem. Voor deze gebieden zal maatwerk worden toegepast.

Geldigheid

De nieuwe visplannen hebben een geldigheid voor de duur van zes jaar.

Overgangstermijn

Pas na vaststelling van het Uitwerkingskader visstand, kunnen de eerste 'Visplannen nieuwe stijl' worden gemaakt. Het kan van visrechthebbenden niet verwacht worden dat iedereen een jaar later een visplan heeft. Er is daarom een overgangstermijn ingesteld met een planning waarop staat aangegeven voor welk jaar in welk gebied een visplan nodig is. Deze planning staat op de website van het uitwerkingskader en is zoveel mogelijk gekoppeld aan de zesjaarlijkse herzieningstermijn van lopende visrechtovereenkomsten. Op de website treft u het format visplan en een instructie voor het maken van de visplannen aan. Zowel het format als de instructie zullen 'levende documenten' zijn, die worden aangepast op basis van de ervaringen. Bovendien zal de VBC-HNK helpen om het format van de visplannen goed op de rails te krijgen en zal zeker de eerste visplannen goed begeleiden.

“

De KRW-visstandmonitoring is een belangrijke een indicatie voor de visstand in een KRW-gebied.

5. Kader

Dit hoofdstuk bevat het kader waaraan de visplannen concreet worden getoetst. Het bevat regels met betrekking tot onder andere de uitzet en onttrekking van vis, toegankelijkheid van gebieden, loodvrij vissen, viscalamiteiten en uitbreiding van visrechten.

5.1 Uitzet en onttrekking van vis

Oppervlaktewater is natuurlijk water en geen aquarium. HHNK streeft naar een gezonde visstand die duurzaam is en in evenwicht met de chemische en ecologische waterkwaliteit. Zoals beschreven in hoofdstuk 3, is de verhouding tussen bodemwoelende en plantminnende vis van belang bij het streven naar helder plantenrijk water.

De bijdrage van visstandbeheer moet niet worden overschat, maar het is van belang dat visplannen wel in lijn zijn met het bereiken van helderwaterdoelen. Uitzet en onttrekking van vis mag niet leiden tot achteruitgang van de waterkwaliteit en mag niet negatief bijdragen aan de KRW-scores. Ook uitzet van exoten wordt niet toegestaan, want HHNK streeft naar natuurlijke zichzelf instandhoudende vispopulaties. Daar passen exoten niet bij. Naast bovenstaande voorwaarden voor de waterkwaliteit, geldt dat herintroductie mogelijk is voor soorten die positief scoren op de KRW-vissenmaatlat (snoek, zeelt, ruisvoorn), mits het desbetreffende watersysteem potentie biedt voor duurzame populaties van deze soorten. Verzoeken tot uitzet van karper wordt getoetst aan de "Richtlijnen uitzet Karper", zie H 5.2 Karper.

Voor de onttrekking van vis wordt in principe uitgegaan van bestaande rechten. Uitgangspunt daarbij is de visie uit de nota 'Vissen met verstand' (zie literatuurlijst). Deze gaat ervan uit dat een evenwichtig opgebouwde visstand ruimte biedt om de jaarlijkse aanwas weg te vangen. Als er in een specifiek gebied sprake is van scheefgegroeide populaties, bijvoorbeeld een overmaat aan karper of brasem, dan geeft HHNK aan dat daar ruimte is om extra van een bepaalde vissoort weg te vangen (kaartlaag visstandbeheer op de website). Andersom kan een vissoort onder druk staan. In dat geval kan worden afgesproken om de onttrekking (tijdelijk) te beëindigen. Het zijn de visrechthebbenden die hierover onderlinge afspraken maken. Dit is met name van belang als sport- en beroepsvisserij (gezamenlijke) visrechten hebben. In geval van onenigheid kan de VBC-HNK worden gevraagd een bemiddelingsvoorstel te doen, zie ook bijlage 1.

In de prioritaire KRW-gebieden (herkenbaar op de kaart 'Potentie Waterkwaliteit' aan de blauwe kleur) spant HHNK zich extra in om de KRW-doelen te behalen voor 2027. Hier wordt de uitvoering van de benodigde maatregelen actief gestimuleerd in samenwerking met verschillende partijen. De visplannen zullen in de

Om een weloverwogen besluit te nemen over het uitzetten en onttrekken van vis, is meer inzicht in de visstand gewenst.

prioritaire gebieden extra worden begeleid en getoetst vanuit HHNK, omdat ingrijpen in de visstand in deze gebieden wellicht een onderdeel kan zijn van de oplossing. Of en hoe de visstand in het maatregelenpakket zal worden opgenomen, zal besproken worden met de relevante partijen in het gebied, dus ook met de visrechthebbenden. Maatregelen die gericht zijn op ingrijpen in de visstand zullen bovendien ter advisering worden voorgelegd aan de

Visstandbeheercommissie. Tot slot zullen maatregelen voor de visstand worden uitgevoerd conform wet- en regelgeving.

Monitoring

De KRW-visstandmonitoring is een belangrijke indicatie voor de visstand in een KRW-gebied. De monitoring wordt periodiek uitgevoerd op vaste locaties en is gericht op voortgang van het bereik van de KRW-doelen. Voor inzicht ten bate van het visserijbeheer schiet de KRW-visstandmonitoring soms tekort. Om een weloverwogen besluit te nemen over het uitzetten en onttrekken van vis, is meer inzicht in de visstand gewenst. Daarom moeten gegevens over onttrekking van vis jaarlijks worden aangeleverd bij het hoogheemraadschap. Bovendien wordt visrechthebbenden gevraagd om eigen

monitoringsgegevens te rapporteren in de visplannen. Met behulp van deze aanvullende gegevens kan inzicht in de visstand verder worden opgebouwd en kunnen visrechtenhouders en HHNK in samenwerking het visstandbeheer nader vormgeven.

5.2 Soortspecifiek kader voor uitzet en onttrekking van vis

Voor enkele vissoorten en een schaaldiersoort is onderstaand een soortspecifiek kader uitgewerkt. Het gaat daarbij om aal, snoek, karper, graskarper en Amerikaanse rivierkreeft.

Europese aal (*Anguilla anguilla*)

De Europese aal staat op de IUCN rode lijst als ernstig bedreigd en de aal is beschermd via Europese en nationale regelgeving. Voor de beroepsvisserij geldt dat bestaande rechten voor het onttrekken van aal worden gerespecteerd, maar HHNK staat uitbreiding van het areaal aan visrechten voor aal niet toe. HHNK wil daarbij meer zicht hebben op uitzet en onttrekking van aal en zet zich in om de beroepsvisserij te bewegen tot een gebiedsgericht, verantwoord en toekomstbestendig visserijbeheer. Indien dit leidt tot afspraken of nadere regels, dan zal dit worden toegevoegd aan de website die bij dit rapport hoort. Voor de sportvisserij geldt een terugzetsplicht voor aal vanuit de verplichtingen die voortkomen uit de landelijke VISpas.

Snoek (*Esox lucius*)

Snoek, met name juveniele snoek, is een plantminnende vis die kan helpen om populaties karperachtigen in toom te houden en daarmee de biomassa aan

bodemwoelende soorten. Op die manier kan het water helder blijven. Water dat tegen het omslagpunt (overgang helder/troebel) aan zit kan geholpen zijn met een goede snoekstand. Met name de aanwas van jonge snoek is belangrijk voor het in stand houden van een vitale populatie snoek. Er is weinig bekend over het (actief) beheren van de snoekstand in een watersysteem en hoe deze beïnvloed kan worden. HHNK staat open voor het doen van een pilotproject. Voor de sportvisserij geldt een terugzetsplicht voor snoek in het gebied van Hollands Noorderkwartier. Voor beroepsvisserij geldt landelijk een minimummaat van 45cm.

Karper (*Cyprinus carpio*)

Bij karper is zowel sprake van uitzet als van onttrekking. De bijzondere aandacht voor karper komt voort uit de wens om deze uit te zetten voor sportvisserij, met name de spiegelkarper. Dit is overigens dezelfde soort als de schubkarper, lederkarper en rijenkarper. Allemaal *Cyprinus carpio* met verschillende schubbenpatronen. Het aardige van spiegelkarpers is dat ze door hun unieke schubbenpatroon individueel herkenbaar zijn. Het is bekend dat een karperstand zich niet altijd zelfstandig kan handhaven, met name als er een goede snoekstand aanwezig is. Daarentegen zien we in droogmakerijen vaak het tegenovergestelde.

Onttrekking van karper

Het merendeel van het water in Hollands Noorderkwartier bestaat uit voedselrijke polderwateren die relatief ondiep zijn en in het voorjaar snel opwarmen. Met name in de droogmakerijen waar het water enigszins brak is, is voortplanting van karper vaak zeer succesvol. Vaak ontbreken in deze troebele ondiepe wateren roofvissen zoals de snoek, die de karperpopulatie in toom kunnen houden. Soms lopen de dichtheden

van karper uit de hand, zoals in de polder Wijde Wormer waar dichtheden van 1.500 kg/ha zijn gemeten. Daar is het ecosysteem uit balans. Karpers zijn bodemwoelende vissen die door hun foerageergedrag een troebel watersysteem in stand houden. Bovendien kunnen grondeigenaren last hebben van afkalvende oevers op locaties waar extreem grote karpersdichtheden voorkomen.

Het hoogheemraadschap neemt zelf maatregelen voor het afvangen van karper als de KRW-doelstellingen in het geding zijn. Waar het gaat om overlast, is het een ander verhaal. Daar is de aanliggend eigenaar verantwoordelijk voor het beschermen van de oever. HHNK kan hierin faciliteren door de grondeigenaar in contact te brengen met betreffende beroepsvisser.

Uitzet van karper

De andere kant van de spiegel is dat de karper een geliefde soort is voor de sportvisserij. In tegenstelling tot de ondiepe polderwateren is in de meeste grote wateren, zoals het boezemsysteem, vermeerdering niet succesvol. Daarom wordt in diverse gebieden karper uitgezet door de sportvisserij. Het uitzetten van karper door de sportvisserij kan botsen met het streven naar helder water door de waterbeheerder. Om deze strijdigheid op te lossen hebben de waterbeheerders samen met Sportvisserij Nederland landelijke richtlijnen opgesteld voor de uitzet van karper. Uitgangspunt is het voorkómen van negatieve effecten op de waterkwaliteit en ruimte te laten voor uitzetten van karper door hengelsportverenigingen waar dat kan. Verzoeken voor uitzet van karper worden door HHNK beoordeeld volgens de landelijke '[Richtlijn uitzet karper](#)'.

Kern van de richtlijn is dat er een maximum geldt voor de biomassa karper in een water. Op basis van de richtlijn maken we onderscheid tussen de volgende wateren:

1. Wateren waar geen uitzet van karper is toegestaan;
2. KRW-waterlichamen en overig water;
3. Stedelijk water;
4. Visvijvers.

Ad 1 Wateren waar geen uitzet van karper plaatsvindt

Dit zijn de wateren met bijzondere natuurwaarden, zoals de duinwateren. Ook in de prioritaire KRW-gebieden die gericht zijn op helder waterdoelen is karperuitzet geheel niet toegestaan.

Ad 2 KRW-waterlichamen en overig water

De richtlijn maakt onderscheid tussen KRW-waterlichamen en overig water. Het hoogheemraadschap maakt dat onderscheid niet, omdat in overig water dezelfde doelen worden gehanteerd als in KRW-waterlichamen. HHNK beoordeelt alle aanvragen voor karperuitzet daarom volgens de richtlijn. In praktijk betekent de richtlijn dat de eindbiomassa van karper niet groter mag zijn dan 30 tot 50 kg/ha, afhankelijk van het KRW-watertype. Bovendien moet het eindbestand karper onder de 20% blijven als de totale visbiomassa meer is dan 150 kg/ha. In de richtlijn staat een beslisschema, waarmee het uitzetten van karper getoetst kan worden.

Ad 3 Stedelijk water

Voor het water binnen de bebouwde kom geldt dat de huidige uitzet uitgangspunt is, mits er geen waterkwaliteitsproblemen zijn die mogelijk samenhangen met de uitzet. Dit betekent dat de uitzettingen van karper over de afgelopen jaren kunnen worden voortgezet, mits de visrechthebbende kan aantonen dat er sprake was van structurele visuitzet. Voor een zinvolle inschatting van uitzethoeveelheden en effecten wordt uitgegaan van een periode van circa 10 jaar of langer. Het uitgangspunt van de huidige uitzet is niet meer van kracht wanneer hogere kwaliteitsdoelen zijn vastgesteld of bij waterkwaliteitsproblemen die mogelijk samenhangen met uitzet van (veel) karper, zoals vissterfte of (blauw) algenbloei.

Ad 4 Visvijvers

Wateren die als specifiek hengelsportwater zijn aangewezen, vallen buiten de richtlijn. Het gaat hier om visvijvers die zijn afgesloten zijn van het watersysteem (geïsoleerd) en daarom buiten verantwoordelijkheid van de waterbeheerder vallen.

In praktijk betekent de richtlijn dat de eindbiomassa van karper niet groter mag zijn dan 30 tot 50 kg/ha, afhankelijk van het KRW-watertype.

Graskarper

Graskarper wordt soms geopperd als middel tegen waterplantenoverlast. Het idee is dat de graskarpers de waterplanten eten en dat maaien dan niet of minder nodig is. Uit onderzoek blijkt echter dat het inzetten van graskarper als 'maaimachine' alleen effect heeft als er zeer grote hoeveelheden in het water aanwezig zijn. Gevolg is dan dat er minder waterplanten zijn. Via de ontlasting van de graskarpers komen de voedingsstoffen uit de waterplanten echter weer snel beschikbaar voor algen. Dit leidt tot troebel water en minder waterplanten, hetgeen onwenselijk is. Bovendien wordt deze situatie door de bovengenoemde cyclus in stand gehouden.

Bovendien is de graskarper een exoot. *HHNK streeft naar natuurlijke en evenwichtige visbestanden. Vissen die hier van nature niet voorkomen horen daar niet bij.*

Het effect dat exotische vissoorten op de waterkwaliteit hebben is op voorhand niet te voorspellen. Uitzet van exotische vissoorten kan zeer negatief uitpakken voor de waterkwaliteit & ecologie, zie bijvoorbeeld de publicatie 'Effecten van graskarper op de kwaliteit van watersystemen', STOWA 2018-3. HHNK neemt dit risico niet. Ook in geïsoleerde wateren staat HHNK dit niet toe, omdat er geen controle is op verspreiding van vissen door menselijk handelen. Bovenstaande is in lijn met de vastgestelde Kadernota vis (december 2022) en het Beleidskader invasieve exoten HHNK (december 2023).

Amerikaanse rivierkreeft

De Amerikaanse rivierkreeftsoorten zijn invasieve exoten die een toenemende bedreiging vormen voor de ecologische waterkwaliteit. Vanuit het Beleidskader invasieve exoten HHNK hebben de Amerikaanse rivierkreeften de volle aandacht. Daar waar de visserij 'volledig visrecht' heeft, is dit met inbegrip van de schaal- en schelpdieren en dus ook met Amerikaanse rivierkreeften. In praktijk gebeurt het vangen met name door de beroepsvisserij. Het hoogheemraadschap staat open voor het maken van nadere afspraken over het afvangen van Amerikaanse rivierkreeft. Dit kan bijvoorbeeld van toepassing zijn op zogenaamde hotspotlocaties met relatief hoge dichtheden rivierkreeften, die een bedreiging vormen voor de ecologische waterkwaliteit en stabiliteit van oevers, zoals bijvoorbeeld het Oosterdelgebied. HHNK volgt de ontwikkeling van landelijke wetgeving en vangstmethoden nauwlettend en zal hierop haar strategie aanpassen.

5.3 Toegankelijkheid gebieden

HHNK stelt haar wateren zo mogelijk beschikbaar voor recreatief medegebruik zoals vissen en varen, uiteraard binnen de geldende wet- en regelgeving zoals de visserijwet en de vaarreglementen. In sommige gebieden zijn echter aanvullende beperkingen van kracht.

Visserijvrije zones

Rond vismigratievoorzieningen zijn visserijvrije zones ingesteld om migrerende vissen ongestoord te kunnen laten passeren. In de boezem is de omvang van de visserijvrije zones 300 meter en in de polder 150 meter. Naar verwachting wordt in 2024 algemene landelijke regelgeving van kracht

voor visserijvrije zones. HHNK zal de eigen visserijvrije zones hierop zoveel mogelijk laten aansluiten. Waar nodig worden eigen zones gedefinieerd. Het kaartbeeld van het uitwerkingskader zal daarop dan worden aangepast.

Natuurvriendelijke oevers

Voor de natuurvriendelijke oevers geldt dat deze alleen betreden mogen worden bij aangewezen visstekken. Via de visplannen kunnen in overleg met HHNK, extra visstekken worden toegevoegd.

5.4 Overig kader

Wij verwachten van de visser dat deze zich respectvol gedraagt ten opzichte van de omgeving, het watersysteem en het leven daarin. Algemene regels hierover zijn dus ook voor vissers van toepassing. Zo is het bijvoorbeeld niet toegestaan om antibiotica aan het water toe te voegen om een vissenvirus te bestrijden.

Loodvrij vissen

Lood hoort niet in het oppervlaktewater. Het is toxisch en in de KRW aangeduid als significant risico voor het milieu. Lood staat bovendien op de lijst van zeer zorgwekkende stoffen. Het gebruik van lood door de sportvisserij heeft tot gevolg dat er jaarlijks lood in het oppervlaktewater terecht komt.

Naar verwachting zal vanaf 2027 een Europees verbod ingaan op productie en gebruik van lood voor de hengelsport. In de aanloop daar naartoe zal HHNK een extra impuls geven aan de overgang naar een loodvrije visserij. Wij kiezen daarbij voor een actieve stimulerende rol in samenwerking met andere partijen, zoals Sportvisserij MidWest Nederland, Provincie Noord-Holland, andere waterschappen en de VBC. Dit is in lijn

Naar verwachting zal vanaf 2027 een Europees verbod ingaan op productie en gebruik van lood voor de hengelsport.

met de landelijke samenwerking om te komen tot een volledige beëindiging van het loodgebruik. Indien ontwikkelingen daar aanleiding toe geven, bijvoorbeeld als Europese of landelijke regelgeving uitblijft, zal HHNK overwegen om waar mogelijk meer dwingende maatregelen toe te passen.

Visparels

In het stedelijk gebied streeft de sportvisserij naar het uitbreiden van toegankelijkheid van het water voor o.a. ouderen, mindervaliden en kinderen. Daarbij gaat het met name om het plaatsen van vissteigers en/of aanwijzen van visstekken. Het idee daarbij is, dat er in de strook direct rond de steigers/visstekken extra gemaaid wordt, zodat vislijn, haak of aas niet vast komen te zitten in de waterplanten. HHNK is positief over het faciliteren van visstekken, mits er duidelijkheid is over onderhoud aan eventuele voorzieningen (dus wie onderhoudt wat en hoe?) en het beheer niet strijdig is met het (maai)beleid van HHNK. Betrokkenheid van de gemeente bij de visstekken is cruciaal, aangezien visparels in stedelijk gebied doorgaans op gemeentegrond gerealiseerd worden en de gemeente verantwoordelijk is voor het gebruik van de openbare ruimte.

Naast beheerafspraken dienen er bij visstekken afspraken gemaakt te worden over het stimuleren van loodvrij vissen. Ook het bijvoeren van vis is een aandachtspunt, omdat de voerlast uit de hand kan lopen als er intensief wordt gevestigd in vijvers. De afspraken dienen geëvalueerd en zo nodig bijgesteld te worden. Het is belangrijk om visparels met de bijbehorende afspraken te vermelden in de visplannen.

Wateren afsluiten t.b.v. visstand

Het afsluiten van wateren ten bate van de visserij, bijvoorbeeld door het plaatsen van rasters, is niet toegestaan. De reden daarvoor is dat het de vismigratie belemmert en niet past in het streven van HHNK naar robuuste, verbonden watersystemen. Alleen bij uitzondering zou het in een uithoek van het watersysteem kunnen worden toegestaan, mits dit gepaard gaat met duidelijke afspraken over beheer. De beheerafspraken zijn nodig, omdat het maaionderhoud van afgesloten wateren met een hoge(re) visstand extra risico op vissterfte geeft.

Vis in nood

Beroepsvisserij, sportvisserij en het hoogheemraadschap werken samen in een calamiteitenteam bij vissterfte en vis in nood. Meldingen over vissterfte worden centraal geregistreerd via vissterfte@hhnk.nl. Indien daar aanleiding toe is wordt onderzoek gedaan naar de oorzaak. Daar waar vis in nood is, is een protocol van kracht, zodat de vis snel en adequaat kan worden gered. Meestal is er sprake van een zuurstoftekort in het water. Maatregelen om dat op te lossen zijn bijvoorbeeld het inlaten van zuurstofrijk water vanuit een hoger gelegen water, de inzet van beluchters

of andere mitigerende maatregelen. Laatste redmiddel is het wegvangen en evacueren van vissen in nood. Om discussie bij het evacueren van vissen te voorkomen, zijn er wateren aangewezen voor het overzetten van vis in nood. Dit zijn robuuste aaneengesloten wateren die door de waterbeheerder geschikt zijn bevonden voor uitzet van vis in nood. Deze uitzetgebieden zijn richtinggevend en het is alleen mogelijk om hiervan af te wijken als alle partijen het er gezamenlijk en snel over eens zijn dat er een betere optie voor handen is. Zie voor een overzicht van de visuitzetgebieden bij calamiteiten de kaartlaag 'Viscalamiteiten' op de webpagina.

5.5 Toekennen nieuwe visrechten

Voor vrijvallende en vrijliggende visrechten op gronden van HHNK, bepaalt HHNK in overleg met de VBC,

of en aan wie deze worden uitgegeven. Omdat de natuurwaarden in de meeste waterbergingen hoog zijn, worden hier geen visrechten uitgegeven. Gezien de bedreigde toestand van de aal, zullen geen nieuwe aalvisrechten worden uitgegeven. Ook voor visrecht voor schaal- en schelpdieren geldt een voorbehoud. Zolang geen duidelijkheid is over de beste aanpak van Amerikaanse rivierkreeft, wordt de visserij op schaal- en schelpdieren alleen toegestaan op basis van tijdelijke afspraken.

Nieuwe overeenkomsten worden verleend aan de overkoepelende organisaties van sport- en beroepsvisserij, die het middels schriftelijke toestemming in principe uitgeven aan een partij die al visrechten heeft in aangrenzend viswater.

6. Begrippen, afkortingen en bronvermelding

6.1 Begrippen

- **Beroepsvisserij:** tak van visserij die bedrijfsmatig vis vangt, vist met grote vistuigen (alle andere vistuigen dan hengel en peur) en waarbij bedrijven zijn erkend door de overheid.
- **Gezonde visstand:** een gevarieerde visstand met een evenwichtige populatieopbouw, met soorten die kenmerkend zijn voor het desbetreffende watertype.
- **Kamer voor de Binnenvisserij:** zelfstandig bestuursorgaan dat huurovereenkomsten met betrekking tot visrecht en schriftelijke toestemmingen voor het vissen met beroepsvistuigen beoordeelt op doelmatigheid. De toets op doelmatige bevissing dient ter bescherming van de visstand en de visserijbelangen van de andere vissers in het betreffende water of complex van wateren. Ook oordeelt de Kamer naar billijkheid over verzoeken om verlenging van huurovereenkomsten als de verhuurder niet langer (op dezelfde wijze) wil verhuren. Bij deze toetsing spelen alle omstandigheden een rol.
- **Onttrekking van vis:** het definitief uit het water verwijderen van gevangen vissen ten einde deze te vervoeren, te koop aan te bieden, te vervreemden, af te leveren, te bewerken of te verwerken.
- **Sportvisserij:** tak van de visserij die vis vangt met hengel of peur vanuit recreatief oogpunt en waarbij verenigingen zijn aangesloten bij de sportbond NOC*NSF.
- **Vismigratie:** de trek van bepaalde vissoorten tussen paai-, foerageer- en overwinteringsgebied, variërend van zeeën, boezemstelsel tot poldersloten.
- **Vismigratievoorzieningen:** dit zijn zowel zelfstandig functionerende vispassages als reguliere kunstwerken die passeerbaar zijn (of zijn gemaakt) voor migrerende vissen. In alle gevallen is het doel om migrerende vissen toegang te geven tot een door een dijk, dam,emaal, stuw of sluis ontoegankelijk geworden achterland, dan wel om de route vanuit het achterland terug naar boezem en/of zee mogelijk te maken. Passeerbare kunstwerken zijn bijvoorbeeld gemalen met visveilige pompen, sluisen met een regeling op de rinketten en stuwen met een passage ernaast. Kunstwerken langs de randen van het beheergebied, zoals in Den Helder, langs de IJssel- en Markermeerkust en het Noordzeekanaal zijn als het ware de voordeur voor de vis. Via de boezemwateren bieden ze toegang tot een groot deel van het achterland.
- **Visplan:** een plan van de gezamenlijke visrechthebbers binnen een gebied dat primair tot doel heeft om die visrechthebbers onderling duidelijke afspraken te laten maken over de benutting van vis. Dit binnen de gestelde kaders van het Uitwerkingskader visstand. Een visplan heeft in ieder geval betrekking op de vissoorten waarop mag worden gevestigd, in welke hoeveelheden deze mogen worden onttrokken, met welke vistuigen, op welke momenten, op welke locaties, door welke vissers en met inachtneming van welke bijzondere voorwaarden.
- **Visrecht:** het recht om te mogen vissen, waarbij onder vissen wordt verstaan: het te water brengen, te water hebben, lichten of ophalen van vistuigen alsmede het op enigerlei andere wijze pogen om vis uit het water te

bemachtigen; het uitzetten en uitzaaien van vis. Er zijn verschillende soorten visrecht:

- Volledig visrecht: voor alle vissoorten en schaaldieren
- Aalvisrecht: uitsluitend voor paling
- Schubvisrecht: voor alle vissoorten behalve paling
- Schaal- en schelpdierenvisrecht: voor schaal- en schelpdieren

Naast de grondgebonden visrechten zijn er heerlijke visrechten. Dit zijn historische visrechten van vóór 1853 die niet gekoppeld zijn aan de eigendom van de ondergrond en die in principe eeuwigdurend geldig zijn. Zij kunnen tenietgaan door ruilverkaveling en gaan teniet door het in één hand komen van de eigendom van de ondergrond en het heerlijk recht.

- **Visrechthebbende:** eigenaar van een visrecht of, als het visrecht is verhuurd, de huurder van een visrecht, conform de Visserijwet.
- **Visrechtovereenkomst:** een privaatrechtelijke overeenkomst tot huur van het gehele of gedeeltelijke visrecht in een bepaald watersysteem tussen de eigenaar van het visrecht en een derde. Een visrechtovereenkomst is eerst geldig na goedkeuring door de Kamer voor de Binnenvisserij. Visrechtovereenkomsten worden doorgaans afgesloten voor een periode van zes jaar. Voor visrechtovereenkomsten bestaat de wettelijke mogelijkheid tot verlenging door de Kamer tegen de wil van de verhuurder.
- **Visserijbeheer:** het planmatig voorbereiden en uitvoeren van een stelsel van maatregelen met als doel het optimaliseren van zowel de beroepsmatige als recreatieve visserij.
- **Visstandbeheer:** het planmatig voorbereiden en uitvoeren van een stelsel van maatregelen met als doel het bereiken van een bepaalde visstand in een omschreven watersysteem. Deze maatregelen zijn o.a. gericht op het beheer van de leefomgeving van vissen.
- **Visstandbeheercommissie (VBC):** een samenwerkingsverband tussen visrechthebbenden en de waterbeheerder,

met als doel gezamenlijk toe te werken naar een planmatig en duurzaam visstand- en visserijbeheer en daarmee tevens bij te dragen aan het behouden dan wel verbeteren van de ecologische kwaliteit van het water.

- **Vrijliggende visrechten:** water dat niet is verhuurd aan een visrechthebbende.
- **Vrijgevallen visrechten:** water waarvan de visrechtenovereenkomst, danwel de toestemming om daar te mogen vissen is komen te vervallen.
- **Waterkwaliteit:** de chemische en ecologische kwaliteit van het water. De waterkwaliteit wordt beoordeeld volgens Europese en landelijke afspraken in de Kaderrichtlijn Water (KRW). Daarbij wordt voor de ecologische kwaliteit onder andere gekeken naar de biologische toestand (algen, waterflora, macrofauna en vissen). De doelen voor vissen verschillen per waterlichaam en zijn afhankelijk van de lokale biologische toestand (helder of troebel water) en de verwachte verbetering door uitvoering van maatregelen tot 2027. Een deel van de gebieden met troebelwaterdoelen heeft de potentie op langere termijn helder te worden.
 - Helder water: water met een goed doorzicht, waar veel licht op de bodem valt. De hoeveelheid nutriënten (stikstof en fosfor) en algen is gering. Ondergedoken waterplanten krijgen hier de kans om te groeien en vormen een leefgebied voor diverse waterdiertjes en verschillende soorten roofvissen en prooivissen. Vissen gebruiken de planten als schuilplek en kunnen er eitjes op afzetten.
 - Troebel water: water met weinig doorzicht en meer algengroei of kroosbedekking, waardoor er weinig/geen licht op de bodem komt. Hier is vaak een overschot aan nutriënten. Ondergedoken waterplanten zullen hier verdwijnen. Deze wateren zijn vooral aantrekkelijk voor soorten vis die gericht zijn op het zoeken van voedsel in de bodem.

6.2 Afkortingen

- HHNK
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier
- KRW
Europese Kaderrichtlijn Water
- NHBB
Noord Hollandse Bond van Beroepsbinnenvissers
- NVWA
Nederlandse Voedsel en Waterautoriteit
- SMWN
Sportvisserij MidWest Nederland
- VBC
Visstandbeheercommissie
- VBC-HNK
Visstandbeheercommissie in het gebied Hollands Noorderkwartier

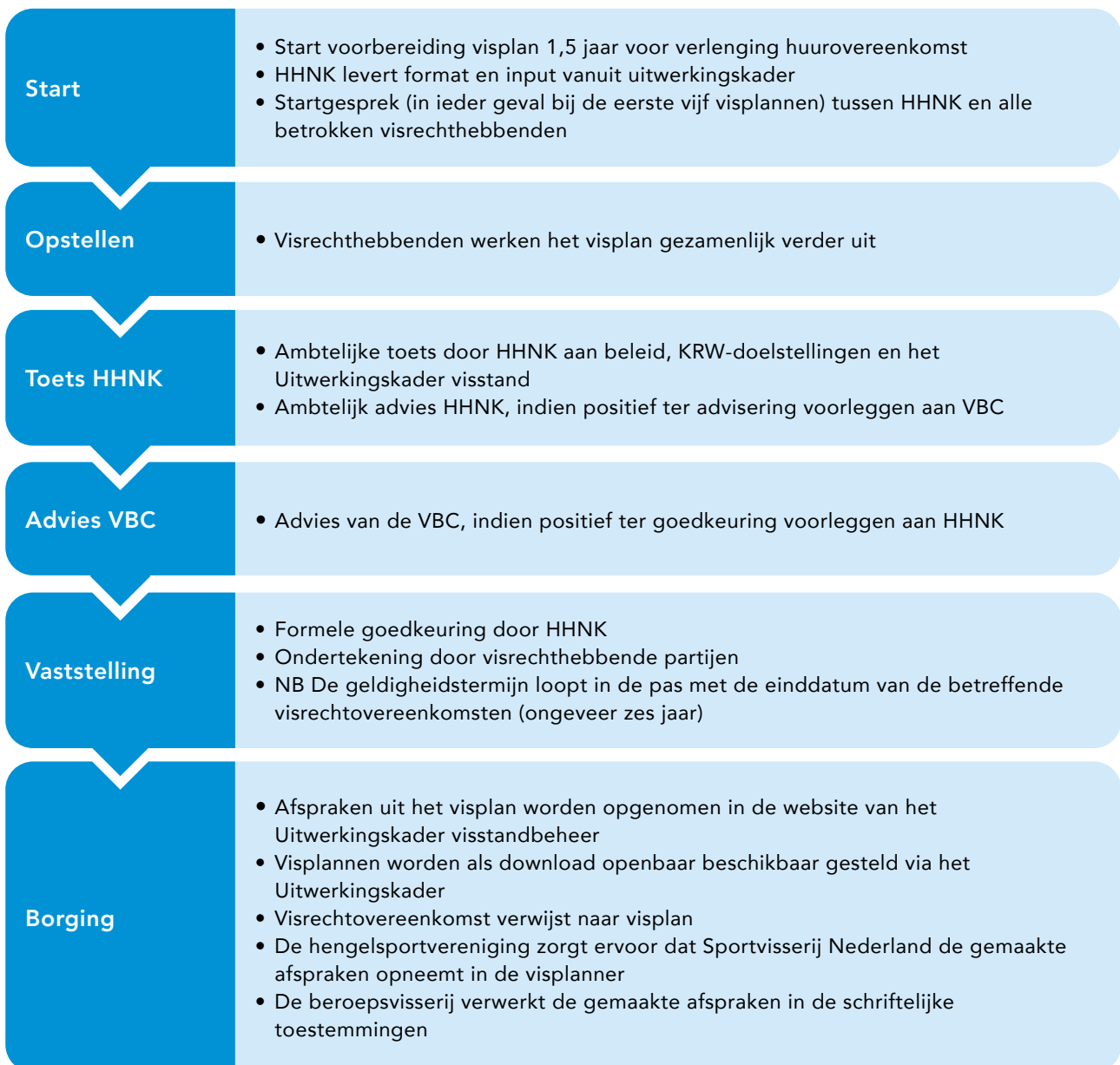
6.3 Bronnen

- Adviesnota beleid waterbeheer-visstandbeheer (2005), opgesteld door de Unie van Waterschappen, Sportvisserij Nederland en de Combinatie van Beroepsvissers.
- Kadernota vis (2022), Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.
- Richtlijnen uitzet karper, bijgesteld 18 december 2020, door Rijkswaterstaat, Unie van Waterschappen en Sportvisserij Nederland
- Vissen met Verstand - Richtlijnen aanpak benutting van visstanden voor Visstandbeheercommissies' (2003), destijds opgesteld door het ministerie van LNV, de voorgangers van sportvisserij Nederland (NVVS en OVB) en de Combinatie van Beroepsvissers.
- STOWA rapport 2018-3; Effecten van Graskarper op de kwaliteit van watersystemen.
- Protocol vissterfte & Vis in nood HHNK (2022), Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

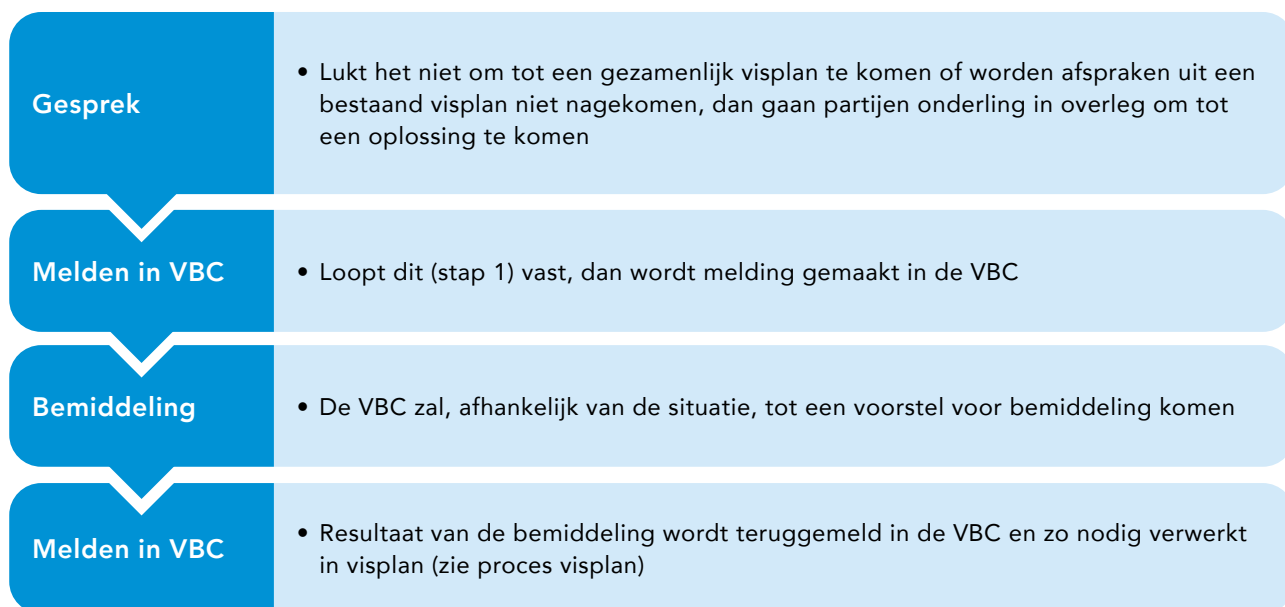
Bijlage 1

Proces visplan

1. Opstellen visplan

2. Onenigheid

3. Blijvende onenigheid

Privaatrecht

Bij blijvende onenigheid kunnen partijen terugvallen op boek 6 van het Burgerlijk Wetboek (privaatrecht) en kan de stap naar de privaatrechter worden gezet.

Overigens hebben partijen de mogelijkheid op grond van artikel 6:91 Burgerlijk Wetboek een boetebeding op te nemen in het visplan. In een dergelijk boetebeding wordt bepaald dat de schuldenaar, indien hij in de nakoming van zijn verbintenis tekortschiet, gehouden is een geldsom of andere prestatie te voldoen. Daarbij maakt het niet uit of het boetebeding strekt tot vergoeding van schade of enkel een aansporing is om tot nakoming over te gaan.

Intrekken visrechtvereenkomst

Een visplan wordt tevens vereist in een visrechtvereenkomst van HHNK. Het ontbreken van een visplan en/of substantieel afwijken van de gemaakte afspraken kan voor HHNK reden zijn tot het opschorten van de verlenging van een visrechtvereenkomst. Het opschorten zal aan de Kamer voor de Binnenvisserij worden voorgelegd. HHNK zal vooraf een waarschuwing afgeven en de gelegenheid geven alsnog met een visplan te komen binnen een termijn van zes weken.

Bestuursrecht

Tot slot heeft een visplan tevens een bestuursrechtelijke status, omdat het is vereist in de Waterschapsverordening van HHNK. Partijen kunnen een verzoek tot handhaving van het visplan indienen bij HHNK. Per situatie wordt gekeken of handhaving mogelijk is en zo ja, welk middel het meest effectief is. HHNK zal overigens alleen bestuursrechtelijk ingrijpen vanuit de waterschapstaak, dus wanneer het watersysteem en/of de waterkwaliteit in het geding is.

Bijlage 2

Toelichting op de kaartlagen van de website

De onderstaande kaartlagen zijn zichtbaar op de website
Uitwerkingskader visstand. De onderstaande toelichting treft u
tevens in de pop-ups.

1. Waterkwaliteit

Potentie waterkwaliteit

Op deze kaart staat aangegeven wat de potentie is voor verbetering en het behalen van een goede ecologische waterkwaliteit. De gebieden zijn ingedeeld in groepen, op basis van hun potentie voor ecologische kwaliteit en de daaraan gekoppelde KRW-doelstelling. Dit is direct van belang voor de afspraken in een visplan. Zo mag er bijvoorbeeld geen karper worden uitgezet in prioritaire gebieden gericht op helder water doelen. Anderzijds kan er in gebieden die gericht zijn op troebelwaterdoelen soms ruimte zijn om karper uit te zetten.

Als u met de rechtermuisknop op een gebied klikt, dan treft u een link naar factsheets met nadere informatie.

Disclaimer: Let op, de factsheets geven overzicht, maar kunnen verouderde informatie bevatten. In de kaartlaag 'Visstandbeheer' zal dit op termijn omgezet worden naar actuele informatie. Die kaartlaag wordt fasegewijs in de loop van zes jaar opgebouwd.

Ecologie

Op deze kaart is de beoordeling van de ecologische waterkwaliteit weergegeven

per KRW-gebied. Dit oordeel is een optelsom van een aantal onderdelen (biologische kwaliteit, fysisch-chemische kwaliteit, overige verontreinigende stoffen en hydromorfologie). Daarbij geldt het principe 'one-out-all-out', wat wil zeggen dat de zwakste schakel bepalend is voor het eindoordeel. Meestal is de biologische kwaliteit bepalend.

Visstand

Op deze kaart staat de beoordeling van de visstand per KRW-gebied. Dit wordt bepaald aan de hand van de dichtheden waarin verschillende vissoorten voorkomen in het water. Op vaste meetpunten wordt volgens een vaste methodiek de visstand bemonsterd. Als u met de rechtermuisknop op een gebied klikt, dan treft u een link naar de resultaten van de laatste bemonstering.

Vismigratievoorzieningen

Deze kaartlaag laat de vismigratieknelpunten zien die met prioriteit worden opgelost. Het betreft kunstwerken zoals stuwen, gemalen en sluizen die een barrière vormen voor migrerende vissen of vissen schade kunnen toebrengen. Op de groene locaties is een migratievoorziening aanwezig. Bij de oranje en paarse

locaties wordt tot 2027 gewerkt om een voorziening te realiseren. In een aantal gevallen wordt samengewerkt met andere partijen om tot oplossingen te komen. Tot slot zijn nog omcirkelde locaties te zien. Hier wordt voor 2027 nader onderzoek gedaan naar de schadelijkheid van de bestaande gemaalpompen.

Zodra een vismigratievoorziening is gerealiseerd, wordt een zone ingesteld waarbij het verboden is om te vissen. Deze kunt u vinden in de kaartlaag 'Visserijvrije zones' in de categorie 'Huis van de vis'.

Visstandbeheer per KRW-gebied

In deze kaartlaag treft u een link naar de conclusies van HHNK voor het visstandbeheer per KRW-gebied. De link wordt ingevoegd zodra deze beschikbaar is. De informatie zal stapsgewijs in zes jaar tijd worden gevuld. Dat is een proces dat gelijk oploopt met de zesjaarlijkse herziening van visrechten en de visplannen. De conclusie wordt voor elk KRW-gebied opgesteld voorafgaand aan totstandkoming van een visplan.

In deze kaartlaag zijn bovendien de 51 KRW-gebieden in het beheergebied van HHNK te zien met naam en nummer. KRW-gebieden zijn samenhangende hydrologische eenheden zoals een polder, een duingebied of een groot meer. Voor de boezem is de begrenzing van het KRW-gebied soms wat minder eenduidig. Kleinere polders die rechtstreeks op de boezem afwateren

zijn aan het boezemwaterlichaam toegevoegd.

KRW-waterlichamen

Deze kaartlaag laat de aangewezen KRW-waterlichamen zien in de KRW-gebieden. Dit zijn de wateren waarover HHNK de toestand van de waterkwaliteit rapporteert aan Europa. Vanwege die rapportageplicht hebben KRW-waterlichamen een extra status. Water dat niet tot het KRW-waterlichaam behoort, wordt 'overige water' genoemd. De KRW-doelen in een gebied gelden echter voor al het water. HHNK maakt daarom in haar beleid geen onderscheid tussen KRW-waterlichamen en het overig water.

Waterlopen

Deze kaartlaag laat alle waterlopen in beheer van HHNK zien. De kaartlaag kan gebruikt worden om een dekkend beeld van al het water binnen een KRW-gebied te krijgen.

2. Huis van de vis

De kaart vishabitat laat locaties zien waar aanvullende maatregelen genomen zijn voor vishabitat, zoals natuurvriendelijke oevers, diepte plekken en vissenbossen.

Vishabitat

Op deze locaties zijn aanvullende maatregelen genomen voor vishabitat. Voor de natuurvriendelijke oevers geldt dat deze niet betreden mogen worden met uitzondering van aangewezen visplekken. Het is voor de visserij van belang om deze visplekken aan te geven

in het visplan. Dit in overleg met de grondeigenaar en HHNK.

Vissenbossen hebben geen formele status, maar het verzoek is om ook hier de vissen met rust te laten. Een aantal locaties wordt extra op diepte gehouden ten behoeve van overwintering en zomerkoelte voor de vis. Deze kaartlaag wordt later gevuld.

Visserijvrije zones

Bij alle vismigratievoorzieningen gelden visserijvrije zones van 300m in de boezem en 150m in de polder. Dit is van toepassing op: vispassages, visvriendelijke pompen en alternatief beheer van kunstwerken gericht op bevorderen van vismigratie.

Viscalamiteiten

Deze kaartlaag bevat robuuste aaneengesloten wateren die door de waterbeheerder geschikt zijn bevonden voor het uitzetten van vis in nood.

3. Natuur

Natura 2000

Op deze kaartlaag ziet u de Natura 2000-gebieden. Hierop kunnen aanvullende beperkingen of regels gelden voor de visserij. Bijvoorbeeld het betreden van terreinen of in relatie met de instandhoudingsdoelen voor beschermde vissoorten. Neem contact op met de betreffende beheerder indien relevant.

Natuurnetwerk Nederland

Op deze kaartlaag ziet u NNN-gebieden en natuurverbindingen. Hierop kunnen aanvullende beperkingen of regels gelden voor de visserij. Bijvoorbeeld het betreden van terreinen. Neem contact op met de betreffende beheerder indien relevant.

Natuurverbindingen

Op deze kaartlaag ziet u NNN-gebieden en natuurverbindingen. Hierop kunnen aanvullende beperkingen of regels gelden voor de visserij. Bijvoorbeeld het betreden van terreinen. Neem contact op met de betreffende beheerder indien relevant.

4. Visplannen

Op deze kaartlaag ziet u wat de planning is voor het maken van visplannen. Zodra een visplan gereed is, zal dit gekoppeld worden aan de kaartlaag. Voor nadere info over de visplannen zie het rapport Uitwerkingskader visstand.

Hoogheemraadschap Hollands
Noorderkwartier
Corsanummer 23.1086919
13 februari 2024

Dit document is tot
stand gekomen dankzij
inhoudelijke inbreng van
OAK-Consultants en na
een positief advies van de
Visstandbeheercommissie
Hollands Noorderkwartier
(VBC-HNK)

Ontwerp en opmaak:
Haagsblauw

Foto's zijn afkomstig van:
Blikonderwater (voorpagina),
Rik Beentjes (pag. 5, 18, 20, 22),
Janny Bosman (pag. 8),
Sportvisserij MidWest Nederland (pag. 10, 16, 17),
Wilco de Bruijne (pag 24),
Sportvisserij Nederland (pag. 27)